

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Helyi előfizetésre... 16 kor.
 Magyarországra... 4 "
 Helyben kassza-hordva:
 Helyi előfizetésre... 20 kor.
 Magyarországra... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Helyi előfizetésre... 24 kor.
 Magyarországra... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszafizetés vagy megújításra nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 25.

Hadi menet a — halálba.

Még elég élénk emlékezetben van a katonai hadmenet, melynek töméntelen áldozata maradt az utfélen, mert a halálra ítélt katonák sorba kidőlték.

Volt is akkor minálunk elég nagy harma, de semmi jelét nem láttuk annak, hogy a törvényhozás hasonló esetek megelőzését lehetővé tette volna! Semmi biztosítékunk nincs az ellen, hogy valamely parancsnok ne vihessen fiaikat hadi menetelés címén a halálba, vagy ami még borzasztóbb, a teljes elnyomorodás veszélyes állapotába.

Igaz az, amit Fejérváry mondott, hogy kaszárnyákban nem nevelnek katonákat. De azt hiszük, hogy senkinek sem lehet szabad államban jogot arra, hogy valakit megöljön, meggyilkoljon, vagy nyomorékká tegyen.

Most a salzburgi eset hívja fel a figyelmet és követeli a kritikát, a honvédelmi költségvetés kapcsán.

A hadi hatóságok hatalmuk teljességét éppúgy a nemzet által kapják az államtól, mint minden más állami hatóságok. Ezt a hatalmat pedig azért adják nekik oly laza ellenőrzés mellett, hogy

a nemzet véderejét kiképezzék, fejlesszék, biztosítsák.

Ha azonban azt kell látnunk, hogy kiéhezett legénységgel halálba masíroztatják a tisztikart, ha azt kell tapasztalunk, hogy ezt nap-nap után büntetlenül cselekedhetik meg a nevelés és szivképzés minden tudásának hiányosságában szenvedő parancsnokok, akkor lehetetlen, hogy a nemzet közfelháborodásának kifejezését ne adjunk az ellen a nevelési szisztéma ellen, amellyel embertelenségre, szivtelenségre nevelik a katonai hatalom kezelőit.

Ezuttal a szerencsétlenség nem nálunk történt, hanem a németeknél Ausztriában. Ez azonban ne kevesbitse részvétünket egyrészt a szerencsétlen áldozatok iránt, másrészt azon szegény családok iránt, kik az elhullott katonákban és tisztékben minden reménységüket veszítették.

Nagyon jó a katonai visszaélésekről időnkint lerántani a leplet minálunk is. Annál inkább helyes levonni az ily esetek tanulságait.

Miért neveljük mi fiainkat nagy gondal, éjet-napot egyé téve, folytonos áldozatok között, ha arra kell ébrednünk, hogy egy szerencsétlen katonai parancsnok dühének, vagy mondjuk szelidebben, közönséges együgyűségének estek áldozatul anélkül, hogy ebből az áldozatból

akár a hazának, akár a királynak, akár az emberiségnek valamelyes direkt vagy indirekt haszna lenne?

Mióta sürgeti a magyar nemzet közvéleménye minálunk is, másutt is a katonai büntetőtörvénykönyvek reformját! Könnyebb azonban kiszáritani egy tengetert fenékig, mint megmozdítani, korszerű lépésekre, humánus reformokra bírni valamely hadsereg vezérkarát s intéző köreit.

Van azonban egy elodázhatlan kötelessége a magyar törvényhozásnak is, melyet nagyon hasznos lesz minél gyakrabban emlegetni nemcsak ez esetnek kapcsán, hanem máskor is, amikor csak alkalom van rá.

E kötelesség a katonai nevelés reformja az egész vonalon humánus keresztény szellemben.

Ha azt a katonatisztet annak tudatában nevelik, hogy ők a rábizott növendékek, mondjuk, katonákért nem csak az emberek, hanem a Mindenható Uristen előtt is felelősek, akkor nem lesznek nekünk szivtelen katonai parancsnokaink. Lesznek szigorú tisztjeink, kemény hadparancsnokaink, mert ilyenekre szükség van ottan. De nem lesznek barbár hóhéraink, akik egész nemzedékek életét mérgezik meg gonosz merényleteikkel!

Nincs semmi szükségünk tulbuzgó

"TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Firretta.

Irta: Krén János.

Velence csodaszép, évezredek poézisből aranyozott, dalban, mámorban fürdő, ragyogó éjszakai kőszálat. Lelkem bele fáradt a csodálatos, csillogó pompába, a káprázatos színpadok színpadok hullámzásába, megrészegült a sok sok némán is beszédese, regélő emlékeztől...

A halkán morajló hullámokon kecses lenyúlással, nesztelenül siklottak tova a karcsu gondolák, miknek apró, színes lámpácskái fénylő szentjánosbogárként csillámlottak elő a sötét, alkony barna fátylából.

A Camale granden voltunk. Öreg gondoskodó, egy tipikus fia az Adria menyasszonyának, a nap hevéről bronz platinával bevont szíve sötétbe villogó, éjleket szemével s a hullámokra omló, hullámos ősz hajával úgy nézett, mint a mythológiai chárónja, aki sásból a csónakán szállítja a libbenő fehér árnyakat, a libolygó lelkeket az este sejtelmes, misztikus, sötétkék vizén...

Elmerengve néztem a csacsogva tova szálló, suttogó habok játékát. A velencei éjnek

álombaringató, bűvös varázsa borult a lelkemre a méla hold sápadt sugarai ezüst esőként hullott alá a kékes hullámokra, remegő ezüstös sávokat rajzolva a táncoló hullámgyöngyökre s a corridorokról édes bus, az olasz ég buja lázától izzó, szonettek andalító gitárpenge szőlőfűszere hozta fülemhez kőszálat égi szellő. Álmodozásomból vén gondolásom hangja riasztott föl, aki egy csodaszép, mélabus, valami megnevezhetetlen, epedő vágyból vonagló barcarobát dudolt felhangon tömör baritonján, amely tompán, fájdalmasan csengett, mint a villámsulytönt harang kísérteties kondulása. Valami különös elfogultság vett rajtam erőt, e fájdalomtól löktető akkordok édes-bus reflexiókat ébresztettek föl bennem s tenyerembe hajta fejem, szóltanul, néma elmélyedéssel szomjasan szívta be a lelkem a dal lány hullámain.

Egyszerre csak hozzám fordul az öreg, s minden bevezetés nélkül megszólít:

— Ébreszti önt a dal, signora? Ugy-e szép? Szomorú története van ám ennek!

Megkináltam az öreget egy illatos havannával, amitől még jobban megjött a szava s vékesen gombolygó füst felhőbe burkolva magát, az olasz ég fiait jellemző szapora bőbeszédűséggel beszélni kezdett.

— Hej signora, aki ezt a dalt először

énekelte, azért lázban égett valamikor egész Velence aranyifjúsága! A Fioretta! Az volt aztán a lány! Ha látta volna signora, amint libbenő, ruganyos léptekkel, mint egy szép, télelmesen gyönyörű tigris, illatos virágkosarát hullófürtjeitől körülhullámozott fején hordva sietett föl a piazzára s nyomában Velence legszebb, legdaliásabb legényei... Szegény Beppó meg Luigi!

Persze signora, hisz ön nem tudja, kik ezek? Velence legszebb, legdélcesebb ifjai voltak, akiket egy szép napon átszurt szívvél, a halál fagyos mosolyával arcukon találtak meg a kis narancslibetben, elborítva a rájuk hullt narancsvirágok illatos, selymes szirmától...

Egyformán szerette a lány mind a kettőt, nem tudott választani közülök s a két ifju a sorsra bízta, hogy ki legyen a szép démon szerelme. Egyiké sem lett, a két tör egyidőben járta át a két szerelmes szívet. A leányt az est után sokáig nem látták. Egyszer aztán előbukkant valahonnan, foszlányos ruhában, kuszált hajjal, a velőtrázó, idegborzongató, réms, örült kacajjal futkosott az utcákon, becéző, szenvedélyes szavakat suttogva valami láthatatlan lényhez, s dalolva, kacagva lebbent ismét tova, hol itt, hol ott bukkanva föl.

Ez a dal maradt fenn róla emlékül signora, de már itthon is vagyunk!

szerecsém a n. é. uri közönség szives tudomására hozni, hogy a legdivatosabb angol szöveteim megérkeztek, melyből a legelegansabb ruhákat kedvező feltételek mellett készítek.

tavaszi idényre

A. n. é. közönség szives támogatásáért esedezve vagyok kiváló tisztelettel

KISS ISTVAN, angol uri szabó

Színház utca 4. (Adorján-palota.)

tiszlikarra, amely a katonaságot csak emberanyagként tekinti, amelyet saját ambíciójának feláldozni szabadnak véli. Megvetjük azt a katonai hatalomkezelést, legyen az bármily rangban, aki szivtele nélkül dobja el a rábizott ifjak egész életét, mintha szemétre való volna a lélek és hitvány rongy volna az emberi élő test, a Szentlélek e temploma! Kell is, hogy a társadalom, mint ellenséggel bánják el minden felfuvalkodással és üresfejű göggel szemben jöjjön az bármely osztály részéről.

Csak akkor, ha katonáink nemcsak a nemzet gyilkoló képességének bizonyítói, hanem a keresztény Magyarország egész eszmevilágának osztályosai és leteleményesei gyanánt fognak képezettni és emberies bánásmóddal szokva minden középkori barbárságot levetkeznek, csakis akkor lehetünk biztosítva, hogy katonai nevelés alatt álló fiaink nem fognak halálmarsba üzetni.

A katonai pálya midig gyűlölt fog maradni a magyarhoni ifjuság előtt, míg át nem alakul a katonai nevelésnek ósdi és sok barbárságot megtűrő szelleme igazi keresztény, humanus nemzeti örüllé. Végtelenül jól esik tudnunk, hogy nálunk e tekintetben immár sok történik. De ami eddig van, az csak amolyan privát kezdeményezésből kiinduló kurrens, amelyet a törvényhozásnak kellene istápolnia, erősítenie. Ebben az esetben leomlanék az a képtelen választófal, amely a katonai köröket a megvetett »civilbárgasztól« még mindig megkülönbözteti, és az anyák előtt nem állana többé fiaik besorozásakor a bileki és szalzburgi halálba való masirozások borzasztó képei!

Gedeon.

Gaal Gaszton kilépése. Gaál Gaszton képviselő levelet írt Kossuth Ferencnek, melyben bejelentette, hogy kilép a függetlenségi pártból. A kilépésre a szombati értekezlet eseményei bírták.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 25.

Elnök: Justh Gyula.

A mai ülés tíz órakor kezdődött. Napirenden a

honvédelmi tárcsa

költségvetése van.

Kmety Károly: Bizalommal van a kormány iránt és elfogadja a költségvetést. Tudja, hogy szükség van a honvédségre és őt csupán az aggasztja, hogyha ez év végére az új véderőtörvény életbeléptetésével a hadügyi költségvetést abnormisan emelni fogják.

A honvédségnek tüzérrel és műszaki csapatokkal való kiegészítését szükségesnek tartja. Majd a honvédtisztek fizetésemeléséről szól. Ez a szociális kérdés kell hogy megnyugvásra oldódjék meg. Mindazonáltal a honvédtisztek helyzetét sokkal jobbnak tartja, mint a hasonló rangban levő állami tisztviselőket. Még ezekénél is súlyosabb a városi tisztviselők helyzete.

A tisztviselések felemelését a városi tisztviselők fizetésének emelésével kellene punkumba hozni. A hadkiegészítésnek nemzeti szempontokból kellene megtörténnie. (Helyeslés.) A fiumei Jellasics ezred helyébe valamely magyar ezredet kellene helyezni. Majd ismét a fizetésemelés kérdésére tér át s bizonyítani igyekszik, hogy ez nem szociális, hanem politikai kérdés, amit a legjobban az bizonyít, hogy az osztrákok a császárbürokráciára akarták vele uralkodójukat meglepni. A katonáknak a szolgálaton kívül oldalfegyver nélkül kellene az utcán megjelenni. (Helyeslés.) A honvédség uniformisát ismét magyarossá kell tenni. (Helyeslés.)

Egy távbeszélő szónoklat.

Nagy György nem ért egyet a honvédelmi kormány politikájával. Ugy látszik hogy a honvédelmi miniszter az osztrák befolyás alá került és nem képes a magyar érdekek megvédésére. (Zaj.) Részletesen ismerteti a honvédség szervezetét. Nem lát haladást a haderő magyarosodásában. Conrád vezérkari ezredes a honvéd vezérkart elosztrákosítja.

Fekelfalussy: Nem áll!

Nagy György Bolgár honvédelmi államtitkár egy régebbi beszédével igazolja, hogy milyen hibák vannak a honvédségnél, a magyar nemzet rovására. Teljesen független magyar honvéd hadiiskolát kell felállítani. Hogy mennyire erős a közös hadügyminiszter befolyása azt azzal bizonyítja, hogy annak idején a méneskari tisztek részére Darányi nevére egy magyar alapítványt akartak tenni és ezt Bécsből megakadályozták.

Fekelfalussy: Ez sem igaz. Nem így történt.

Nagy György: A tiszti fizetéseknel sürgősebbnek tartaná a postai alkalmazottak és napidíjasok helyzetének javítását. A függetlenségi pártnak nem szabadna a fizetésemelésben nemzeti engedmények nélkül hozzájárulni. A hadihajók építésére is azért szavazták meg, mert remélték, hogy ezzel a hadihajók magyar nevet és nemzeti zászlót fognak kapni. E téren azonban még így sem történt semmi. Nemzeti nagyjainkról egyetlen hajót sem neveztek el. Ellenben van egy hadihajó, amelyet Pollackeknek hívnak. (Derűtség.) Ezután újságcikkekben ismerteti a függetlenségi párt vezető férfainak álláspontját.

Elnök: Ne tessék közismert dolgok telovásásával huzni az időt.**Nagy György,** az elnök szavai közé vág és folytatni akarja beszédét.**Elnök:** Tessék hallgatni, ha én beszélek. Ezt megtanulhatta volna már a képviselő ur. A

távbeszélés szempontjából különben is jó, ha egy kis szünethez jut ilyen formán. (Derűtség.)

Nagy György: A delegációnak nincs joga a fizetésemelés kérdéséről döntenie. Beszéde közben többször eltér a tárgytól, mire az elnök szó megvonással fenyegeti meg.

Nagy György: Négy részre beosztott beszédemnek első részét ezennel befejeztem. (Derűtség.)

Elnök tíz perc szünetet ad.

Szünet után.

Nagy György folytatja beszédét. Kérdezi, miért engedi meg a miniszter, hogy az állam által fizetett katonatisztek kamarási szolgáltatásra a főhercegek és főhercegnők mellé ki-rendeltessenek.

Hody Gyula: Bár minden főherceg mellé egy magyar tisztet neveznének ki.

Nagy György: A káplárt nem szabad tisztiszolgának kinevezni. Hát akkor miért engedi a miniszter a tiszteket a főhercegek szolgájává kinevezni.

Hody Gyula: Az nem szolgál.

Nagy György: Csak nem katonai szolgálat az, hogy a főhercegi gyerekeket sétálni vezetik azután meg, hogy a kocsit ajtaját nyitják és csukják, meg vizet hoznak. Ezt megtudja akár-melyik pesztonka csinálni. (Derűtség.) Ezután a honvédelmi miniszter jelentéseivel foglalkozik, mire az elnök figyelmezteti, hogy ez most nincs napirenden.

Nagy György: A katonai iskolákban elsikkasztják a magyar nemzet történelmének dicsőséges lapjait.

Hock János: Mert ami nekünk dicsőséges volt, az nekik szégyen.

Nagy György: Folytatja beszédét.

Délután.

Nagy György folytatja a beszédét s a katonai törvénykönyvek revízióját sürgeti.

Vasady Imre azt kívánja, hogy a tisztek nőszülését könnyítsék meg.

Fekelfalussy Lajos válaszol az elhangzott felszólalásokra s kijelenti, hogy az eddigi reformokat még jobban fogja terjeszteni. Kéri a költségvetés elfogadását.

A Ház a költségvetést általánosságban elfogadta.

A részletes tárgyalás következett volna ezután azonban felszólaló nem volt s így a Ház a költségvetés részleteiben is elfogadta.

A pénzügyi tárcsa.

Öt perc szünet után a pénzügyi tárcsa költségvetése következett általános tárgyalás alá.

Fankovits Marcel az adótisztek fizetésrendezését sürgeti.

Mánya Péter a díjtalan pénzügyi fogalmazók helyzetének javítása érdekében beszélt.

Novák Dániel a sósorsza megszüntetéséről szólt.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testet, meggyógyítja a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulózis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárban. — Ára ötszáz forint 4. — horvát.

Wekerle válaszolt a felszólalásokra s kijelentette, hogy a fizetésrendezésekről már a mostani költségvetésben is gondoskodva van. A szászura ügyében most folynak a tárgyalások. Kéri a költségvetés elfogadását.

A Ház a költségvetést általánosságban elfogadta.

Ezután az elnök bejelentette, hogy *Andrássy Gyula* belügyminiszter szerdán fog válaszolni *Mezőfi Vilmos* interpellációjára.

Az ülés 8 órakor ért véget.

A Vörösmarty-szobor leleplezése.

Vörösmarty Mihály szobrának leleplezése szép, magasztos, méltóságos volt, méltó a Szózat költőjéhez, méltó a nagy magyar nemzethez.

Vasárnap délelőtt tizenegy órakor a *Gizellatér* a szó szoros értelmében megtelt. A nagy tömeg a még lepellet leborított szobor körül helyezkedett el. Ott volt a kormány, a képviselőházi és főrendiházi elnökség, az Akadémia, a kulturális egyesületek, iskolák stb s az ország számottevő notabilitása.

József főherceget és feleségét *Rákosi Jenő* üdvözölte. A főherceg válaszában ezt mondotta többak között:

— Feltekintek a szoborra és azt kívánom, hogy adjon az Isten a magyar nemzetnek még sok ilyen poétát és hiszem a nemzetről, hogy örökké ajkukon fog lebegni a szó: *Hazádnak rendületlenül.*

A főhercegi pár elhelyezkedett a diszatóriban és *Rákosi Jenő* elmondotta ünnepi beszédét. Miután néhány szóban vázolta a nap jelentőségét, üdvözölte a megjelenteket, közöttük *Szell Kálmánt* és leányát: *Vörösmarty vejét* és unokáját, továbbá *Szell Kálmán* és *Vörösmarty leányát*, kit betegsége akadályozott meg abban, hogy résztvegyen az ünnepen.

— A szobor áll, — folytatta *Rákosi* — a közönség ünnepel, a szívek dobognak és én alázattal kérem fenséges uramat, méltóztassék a jelt megadni, hogy a lepel lehulljon a szoborról.

A királyi herceg erre intett:

— Hulljon le a lepel!

A következő pillanatban meglátták a hatalmas márványszobrot. A közönség riadó éljenzésbe tört ki, amelynek lecsillapulása után *Rákosi Jenő* folytatta beszédét:

— Itt van ime a szobor. Három ihletett művész gyönyörű alkotása. Fenséges nyugalommal néz le a költő alakja az utódokra, körülötte állanak. Alakok vannak körülötte, amelyek éneklék a Szózatot, hálás imádságképpen. Ha van egy túl világ (és mit érne az ittlét, ha nem volna túl világ), akkor így ülhet *Vörösmarty* fenn és néz le reánk akiknek itt e pillanatban egy szent munkánk fejeződött be. Akik összejöttünk, hogy ígéretet, hogy fogadalmat tegyünk a költő lábainál: *Hazádnak rendületlenül.* Nevet nem irtunk a köre. Akinek a neve egy nemzet szívébe van írva, annak nevét felesleges porlandó kőbe vésní. Itt áll az emlék és állni fog birokban az idővel. Látni fogja a milliók millióit egyenként elenyészni. Es virulni fogja látni a milliók összeségét.

A főváros nevében *Bárczy István* polgármester szép beszéd kíséretében vette át szobrot. A beszéd után a főhercegi pár cerclét tartott

és azután elment. A képviselőház koszoruját *Náday Lajos* alelnök, a főrendiházat *Deeswffy Aurél* gróf, a Petőfi-társaságét *Herceg Ferenc*, a Kisfaludy-társaságét *Béthy Zsolt*, a Budapesti Újságírók Egyesületét *Szatmári Mór* tette le. Ezenkívül még számos koszorút helyeztek a szobor talapzatára.

A lengyelek nevében *Rilszky* lengermester lengyel nyelven ezeket mondotta:

A lengyel nemzet hódolattal áll a magyar költő előtt, aki annyi dalában dicsőítte a magyar nemzetet.

A lengyel egyetemi hallgatók koszoruját *Moncsinszky Cseszláv* e szavak kíséretében helyezte el:

— A magyar nép és a lengyel nép ezeréves története bizonyítja, hogy a két nemzet testvér a buban és örömben egyaránt és marad a jövőben is.

A lengyelek szónokát a szobor megkoszorúzás alkalmával hosszan tartó lelkes óvációban részesítették.

Az ünnepség tíz órakor ért véget. A szobor körül egész nap hullámozott az érdeklő közönség.

Pusztit a vörheny.

Biharmegye közegészségügyi állapota most ismét megingott s a járványok egyes helyeken tömegesen szedik áldozataikat. Különösen az érmihályfalvai járásban lépett föl, most egy veszedelmes betegség, mely már eddig rövid idő alatt hat halálzással járt.

A járványról tudósítunk a következőket jelentik:

Ermihályfalván az iskolákban a múlt héten mutatkozott először a vörheny. A tanulók igen rakoncátlan természetűek s a helyett, hogy a testükön mutatkozó kiütéseket a tanítóknak vagy szüleiknek mutatták volna meg, elhallgatták betegségüket. A baj óriási gyorsasággal terjedt. A tanulók tréfálkozva mondogatták egymásnak s biztatták egymást.

— Nézd milyen piros, fogadjunk nem mered megcsókolni.

Az egészséges gyermek társainak biztatására csak azért is odament és megcsókolta társát. Így ment ez napról napra, a vörheny rémes gyorsasággal terjedt. A tanulók addig, míg erős lázuk engedte, feljártak az iskolába, aztán kezdtek elmaradozni. A szülők gondatlanok voltak, gyermekeik betegségét a melegenek tulajdonították s a kiütéseket figyelmen kívül hagyták. Orvost nem vettek igénybe s így minden óvintézkedés nélkül pár nap alatt 95 vörhenyes gyermek volt a községben.

Tegnap végre felszínre került a rettenetes hanyagság. Egy apának két gyermeke halt meg vörhenyben s így szerzett tudomást róla a hatóság is. Az előjáróság nem tette meg a szabályszerű jelentését a főszolgabíróhoz s így a főszolgabíró viszont nem intézkedett az iskolák bezárására. A tegnapi nap folyamán végre magánaton értesült a pusztító betegségről és azonnal intézkedett. Az iskolákat bezáratta s a betegeknek a legmesszebbmenő óvintézkedések megtételét rendelte el.

A községi és körorvos most együttes erővel igyekeznek a baj terjedését megakadályozni. Az óvintézkedésekre éppen a legnagyobb szükség volt már, mert eddig hat gyermek halt meg a járványban.

Tenkei tudósítunk két helyről tesz jelentést a járványról. A járásban *Varsandon* és *Ógyepesen* lépett fel a vöröshimlő. Eddig a két községben több mint 30 gyermek beteg-

dezt meg. Itt is a szülők gondatlansága volt a járvány terjedésének az oka. A megbetegedéseket elhallgatták s az orvosnak nem jelentették be. Dr *Vallerstein Mór* körorvos csak véletlenül jött rá, hogy a községben a vöröshimlő járványszerűleg lépett fel.

A körorvos ugyanis rendszeres heti körutját tartotta a múlt héten, amikor több háznál bement s mindenütt talált egy-egy vöröshimlős gyermeket. A járvány konstatálása után minden házába bement s így állapította meg a betegek létszámát. Az esetről azonnal jelentést tett a főszolgabíróknak, aki elrendelte, hogy a két községben azonnal zárják be az iskolákat.

A két megfertőzött községben hatósági orvosok most a legnagyobb eréllyel dolgoznak, hogy a betegség terjedését megakadályozzák.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hír.** Mint értesülünk, lovag *Schreitter Lajos* ezredes tegnap eltávozott Nagyváradról s szolgálati ügyben Temesvárra utazott, ahonnan utját *Brucknak* fogja venni. Ott a jövő hó közepéig marad.

* **A vízvezeték kibővítése.** A nagyvárad vízezteték kibővítésének mielőbbi keresztülvitelére az utóbbi év alatt többször felhívtuk a város közigazgatási ügyeit vezetőket figyelmét, de nem igyekeztek az ügyet olyan gyors tempóban előkészíteni, hogy már a folyó év elején, legalább márciusban hozzákezdtek volna a nagyon is égető kérdés megvalósításához: a munkálatokhoz, hogy mire a kánikula beköszönt, biztosítva legyen a város vízellátása. A dolog pénzügyi részén nem mullott a dolog, mert erre a célra akár folyószámlán, akár más uton elő kellett volna teremteni a szükséges pénzt. A terület kisajátítását is lehetett volna akként intézni, hogy az ne képezzen akadályt s ha az egység nem sikerül, a bírói eljárás a munka megkezdése után is eldönthető lett volna. De hát ma már tulvagunk ezen. A vízhiány réme fenyegeti Nagyvárad város közönségét s ezen aligha segít most már a kapkodás. Ha a mostani nagy buzgalmat ezelőtt legalább egy félévvel tapasztaltuk volna ezen kérdésben a városházán, ma már építenék a második vízvezetéki telepet. A városi tanács most, hogy látja a közönség felzúdulását a vízvezeték használatára tárgyába kiadott szigorú rendelet miatt, megbizta a főmérnököt, hogy tegyen javaslatot, minő módoszatokkal lehetne a vízhiányt meggátolni. Egyben intézkedett, hogy a vízvezetéki szakbizottság holnap, szerdán délután 4 órakor ülést tartson, a vízmű kibővítése és a fenyegető vízhiány ügyében. Szombaton, május 30-án délután pedig folytatják a vízmű kibővítéséhez szükséges területek tulajdonosaival az egyezségi tárgyalást. Ha ez nem vezet eredményre, a kisajátítás ügyét átteszik a bírósághoz.

* **A szinkör építése.** A nagyvárad szinkör építése ügyében *Rimner Károly* polgármester fenjárt Budapesten. Mint értesülünk, *Reisinger*, aki a legelőnyösebb ajánlatot adta be a szinkör építésére 4 százalékos ráfizetés mellett, pótlólag ajánlatát oda módosította, hogy hajlandó a költségvetésbe felvett ösz-

Aki olcsó és elegáns ruhát akar viselni az keresse fel

GILBERT MÓR uriszabó szalonját

Kapucinas-utca 5. szám. I. emelet. Justh-palota.

Hol megérkeztek készpénzzel vásárolt angol és hazai divatkelmék, melyekből mivel olcsón sikerült bevásárolnom már 22 forinttól kezdve eszitek elsőrendű ruhákat mérték szerint, elsőrendű kivitelben. A n. é. közönség b. párfogását kérve vagyok kíváló tisztelettel

Divatos munka. Elsőrendű szabás. Vidéki meghívásra szívesen jövök.

Gelbert Mór uriszabó.

szegért elkészíteni a szinkört s elengedi a 4 százalék ráfizetést. A terveket különben kiadták a tőszámvevőnek, hogy a miniszter által elrendelt módosításokat eszközölje.

*** A jövő évi választók névjegyzéke.** Említettük, hogy Nagyvárad város jövő évi választóinak névjegyzéke ellen száznál több felszólamlást adtak be egyesek felvétele, illetve törlése iránt. Ezen felszólamlásokra tegnap délutánig lehetett észrevételeket beadni, azonban a záros határidőig egyetlen észrevétel sem érkezett be a felszólamlások ellen. A központi választmány a jövő hó folyamán tárgyalja a beadott felszólamlásokat.

*** A Biharszilágyi Olajipargyár Részvénytársaság szennyvize.** Az évek óta tartó harc, mely a Biharszilágyi Olajipargyár Részvénytársaság és Körözs mentén fekvő helyek lakói, de különösen Nagyvárad város közönsége között folyt, tavaly ismét megújult, mert a Körözs felszínén olajos folyadékok usztak, melyeknek eredetét a gyárból származtatták. A hatóságok vizsgálatot indítottak meg az országos hallélettani és vegykezéleti állomást is igénybe vették, annak megállapítására, hogy a kikerülő szennyviz tényleg megtörtözi-e a Körözst. A múlt év szeptember 24-én történt a vizsgálat, amikor a szennyviz lefolyásánál érintett helyekről mintákat vettek a vízből s azt megvizsgálták. A vizsgálat eredményéről tegnap érkezett le a jelentés. E szerint a szennyviz nem fertőzi meg a Körözst, mert a tisztító készülék már annyira megtisztítja a kártékony anyagoktól a vizet, hogy mint tiszta víz kerül a Körözsbe a gyárban felhasznált viz. Ez is olyan, mint az aszfalt. A szakértők megállapították, hogy jó, — hát jónak kell lenni, ha rossz is. A Körözs vize is tiszta, ha olajos is.

*** Szluha István meghalt.** Szluha István képviselő ma hajnalban meghalt. A balpárthoz tartozott s csöndes, jóízű egyéniségéért szereték a Házban.

*** A vízvezetési mizériák.** A vízhasználat tárgyában kibocsátott rendőri hirdetésnek a közönség körében nagy felháborodást keltett. Ennek a jele ez a felszólalás is: »Tekintetes Szerkesztőség! Becses lapja e hó 23-iki számában »Büntetik a vízpecsételést« című cikkre engedje meg a következőket megjegyeznünk: Készséggel belátjuk, hogy a vízpecsételést meg kell akadályozni, de csakis ezt! Hogy azonban az udvarok, különösen pedig a kertek locsolását és gondozását egy ily rendelet által megakadályozza a rendőrhatalóság, ez sérelmes, sőt felháborító. Mert mi polgárok meg kell hogy fizessük a vízdíjakat, még pedig nagyon is pontosan, mert gondoskodva van róla, hogy mulasztás esetén az drákói szigorral hajtassék be. Most pedig, mikor a kerttulajdonosok kertjük rendezésére jelentékeny adózatot hoztak már és beültették azokat, jön a tilalom, hogy locsolni nem szabad! De nem szabad locsolni az udvarokat sem és a rendelet szerint fürdőszobáinkat sem használjuk. Maholnap egy kulturvárosban, mint a miénk magát büszkén nevezi, el fogjuk érni, hogy csak bort ihatunk, a vízvezetékhez nyulni nem szabad és még a levest is borban fogjuk megfőzni. Mi célra épült akkor a vízmű, miért viseljük a vízdíj terhét? A tulságba menő vízpecsételést, tulságos locsolást igenis meg kell akadályozni, de a kertek és udvarok szükséges locsolását, fürdők használatát megtiltani, ami a melegben különösen természetes elemi szükséglete a lakosságnak, nem szabad. Ellenben igenis gondoskodjanak végre-valahára az illetékes tényezők arról, hogy a vízmű mint elegendőbb szükséglet sok egyénnél megfelelően kibővíttessék és ez a szokásos minden évben

megjelenő balkáni tilalom elmaradjon. *Több városi polgár.*

*** Sulyok István halála.** Sulyok István nagyvárad ev. ref. esperes mélyszégyen gyász érte, nejlének, szül. Varga Máriának szombaton Kolozsvárott bekövetkezett halálával. A sors csapása sulyosan látogatta meg az utóbbi időben a Sulyok-családot. Karácsonykor Sulyok István esperes sulyos betegségbe esett, amelyből alig lábadt fel, neje dőlt ágyba. Nagytoku idegbaj támadta meg s gyógykezelés véget Kolozsvárra utazott. Az orvosi tudomány azonban nem tudta visszaadni egészségét s fájdalmaitól vasárnap megváltotta a halál. Holttesteit Nagyváradra szállították s lakásán helyezték ravatalra. A mélyen sujtott család iránt nagy részvét nyilvánul meg a város közönsége részéről. A ravatalt szebbnél-szebb koszorúk borítják. A temetés ma, kedden, május 26-án délután 4 órakor lesz a Teleky-utcai gyászházból. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Sulyok István református lelkész és esperes a maga, Gizella és Ilona gyermekei, továbbá a szülők, testvérek és rokonok nevében is benső és igaz fájdalommal tudatja Sulyok Istvánné, szül. Varga Máriának a felejtethetlen hitvesnek, gondos és hűséges édesanyjának, jó gyermek és szerető testvérnek s rokonnak 8 heti sulyos szenvedés után a folyó évi május 23-ik napján Kolozsvárott történt elhunytát. Kedves halottunk földi részét folyó évi május 26-án délután 4 órakor Nagyváradon a Teleky-utcai református templomban tartandó ima után a Nagyvárad-újvárosi központi temetőben helyezzük pihenőre. Nagyvárad, 1908 május 24. Legyen álma könnyű s emlékezete áldott.

*** Adóhivatal Magyarorséknak.** Az utóbbi időben nagyon sok panasz merült fel a miatt, hogy a magyarorséki járás az adót két más járás székhelyére Tenkén és Belényesben lévő adóhivatalába szállítja, ami igen kényelmetlen, de meg költséges is. A belényesi és tenkei adóhivatalok legutóbb kérték is, hogy tekintettel az óriási munkahalmazra a hivatali személyzetet szaporítsák. Most ezt a kérdést a magyarorséki főszolgabíró Halász Elemér dr úgy akarja megoldani, hogy a magyarorséki járás 49 községe részére Magyarorséki központtal egy új adóhivatalt kér létesíteni. Ez irányban tegnap előterjesztést is tett az alispánnak. Az alispán az igazságügyi miniszternél ez irányban rövid időn belül megtogja tenni a kellő lépéseket. Az adóhivatal felállítására most igen kedvező alkalom kínálkozik minden tekintetben, amit Korda Andor nagybirtokos azzal is elősegít, hogy ő hajlandó az adóhivatalt és a tisztviselői személyzet részére lakásokat építtetni.

*** Tanítók behívása.** A 37. számú harkiegészítési paravcsnokság most küldi szét a póttartalékos tanítók részére a behívókat, melyek szerint a tanítók katonai kiképzése július hó 1-én veszi kezdetét s nyolc hétig, azaz augusztus 25-ig tart. Az időn mindazok a tanítók hivatnak be, akik 1907. évben lettek besorozva; az előbbi évfolyamokból pedig azok, akik eddig még nem részesültek katonai kiképzésben.

*** Az ügyvédi kamara bérpalotája.** Élénk látogatottságnak örvendő rendkívüli közgyűlést tartott vasárnap d. e. az ügyvédi kamara dr Hlatky Endre elnöklete alatt. Az ügyvédi kamara u. i. megvette Amáut Bélának a Korona-utca szegletén levő a Széchenyi térre sarkalló házá: oly célból, hogy ezen egy impozáns bérpalotát emeljen, melyben állandó ott-hont nyerjen az ügyvédi kamara. Ezen épület-

ben lesz egy szép díszterem, könyvtár és olvasó-terem és a szükséges hivatalos helyiségek az épületnek többi része pedig lakásoknak lesz kiadva, Hlatky Endre elnök bemutatta a Rimánóczy Kálmán által készített fakultatív terveket, amelyek egy egyemeletes és egy kétemeletes bérpalotára szólnak. A jelen voltak többsége azonvéleményben volt, hogy kétemeletes bérpalotát építsen a kamara, minthogy a költség-előirányzat szerint ez nem járna arányilag nagyobb teherrel, a jövedelmezőséget szembeállítva, mintha egyemeletes palota lenne építve. A közgyűlés dr Ertsey Péter, dr JFássy Lajos Mihelyi Adolf, dr Várad Odön, dr Medvigy Gábor, dr Márkus László és dr Adorján Armin teilszólalásai után elhatározta; hogy az ügyvédi kamara választmányát megbizzza azzal, hogy a pályázatot a bérpalota építésére meghirdesse. Elhatározta azután a közgyűlés, hogy a bejegyzési díjat minden ujonnan bejegyzett ügyvéd után az eddigi 20 koronáról 100 koronára emeli fel. Az ügyvédjelöltek bejegyzési díja pedig az eddigi 6 koronáról 10 koronára emeltetett fel. A közgyűlésen bemutatott tervrajz szerint egy igen szép palotával gyarapszik Nagyvárad.

*** Gyógyítás hatósági erővel.** Az Amerikából behurcolt trachoma szembetegség Bagamérban még mindig nem szűnt meg. Növekedni ugyan nem növekedett a betegek száma azonban nem is apadt, mert a betegek nem akarják magukat gyógykezeltetni. Az eddigi gyógyítások ugyanis lassú eredménnyel jártak; mert a baj igen makacs volt. Emiatt a betegek nem akarnak orvosi segítyt igénybe venni. A betegek magatartásáról az előljáróság jelentést tett a főszolgabírónak, aki rendeletileg tudatta a betegekkel, hogy minden beteg ember, aki magát nem akarja gyógykezeltetni a községből hatóságilag lesz beszállítva a megyei kórházba. A rendeletet nem vették komolyan s nem engedelmeskedtek mire a főszolgabíró egy beteget már be is szállított a biharmegyei kórházba.

*** Leányrablás Sarkadon.** Romantikus históriáról ad hirt sarkadi tudósítónk a következőkben: Szegedi Juliánna 16 éves csinos szép magyar leány s a fiu Balogh Pál 23 éves deli magyar legény. Mindketten jó módu gazdáknak a gyermekei, s mindketten szerelmesek. A legény vagyona valamivel kevesebb mint a lány hozománya, annál több az ő és a szerelmes Juliska szülei közötti harag. A legény minden áron feleségül akarta venni a leányt, a leány meg viszont minden áron nőül akart menni a legényhez. A szülők haragja rettenetes volt, ilyen esetben pedig akármilyen nagy is a szerelem az nem számít és ő náluk sem számított. Megindult a harc. A legény egy szép napon amikor Juliska egyedül volt otthon megjelent lakásán és ott összepakolta a leányt és vitte haza. Odahaza aztán úgy tartotta mint a madarat a kalitkába zárta és még az utcára sem engedte ki. Ezzel aztán követelték mindketten, hogy adják a szülők beleegyezésüket a házasságba. A követelés hiába való volt a harag a régi maradt. A szülők, hogy vissza szerezhesék a leányukat ravaszághoz folyamodtak és egyszer mikor alkalom kínálkozott vissza akarták lopni a leányt. Ez azonban nem sikerült, mert a szerelmes legény épen az utcán volt akkor és meglátta a leányt amint viszik haza. Erre kiűtött a háború: többet magával ment neki a kiscsoportnak, mely csakhamar megnövekedett. Altalános harc fejlődött ki a két párt között. Útlegek hullottak, botok csattogtak, olykor revolverlövés is hallott s a falu gyülekezni kezdett. A győzelem a szerelmes legényé

lett, aki hőiesen szótkergette ellenfeleit, akik szét is lutottak csak Szegedi Juliska maradt ott. A ieányt haza vitte s megint arany kalitkába tette. Az ügy most már nem csak a két családé lett hanem a csendőrségé és az árvaszéke is, mert mindkét hatóság megindította az eljárást. Folytatása részben Sarkadon, részben Nagyváradon következik a kaszárnyában, ahova a legény katonának vitték. Vajjon meg lesz-e a nagy szerelem a katonáski után is?

* **»monkhácsi« a járásbíró előtt.** A nagyváradvárosi kir. járásbírósi büntető osztályán Barb Parthéu járásbíró előtt a tegnapi nap folyamán derűs epizódokban bővelkedő kis pöröske zajlott le, amely holmi pofonokkal van kapcsolatban. A vádlott, Grósz Mózes házaló, Izrael buzgó fia élénk gesztusokkal előadja, hogy a múlt hónapban a kispiactéri Steiner bodegában együtt élte a hegylevét Berger, László és Révész Adolf szak-, kar- és elvtársával, miközben szították a koalíciót, a 48-at és a 67-et egyaránt. Vitaközben Révész valami ellenvetést tett, amit ő azzal torkolt le, hogy »mit érthel the a phulitikkához, te decadens alak«?

Révész visszavágot:

— »Nú, hát hiszén nem lehet mindenki »monkhácsi« mint the! Thekintetes bhiró or! Magha nem thodja, mit jelent a monkhácsi! Ebbe benne van a gazembertől khezdve a eshalóig minden fhukozat. Ha azt mondta vóna, hogy én vodjok a Lengyel areság, talán nem haragotham vóna, de a »monkhácsiért« adtam neki két pufontot. A bíró ezután felhívta a feleket, hogy béküljenek ki, de Grósz uem volt hajlandó bocsánatot kérni.

— Nadjság s bíró or! Mindent csak azt nem! Én még a thatámtul se khirtem bhucsánat soha! Ha most ettől a . . . ettől e zurthól (egy megvető, lesújtó pillantás a panaszosra) bocsánatot kérek a renumém tarthatatlan lesz.«

A sok huza vonának a járásbíró úgy vetett végezt, hogy a lirmás feleket elbocsátotta és új tárgyalást tűzött ki, amelyre megidézette Steiner bodegást ts.

* **Uj mozgófénykép sorozat a Bazárkertben.** Szombaton, vasárnap zsutolva volt a gyönyörű Bazárkert publikummal s állandóan nagy érdeklődéssel és szimpátiával viseltetik a közönség a kerti előadások iránt, mert hiszen aligha van kellemesebb szórakozás, mint a mozi szabad ég alatt s kivált a város legszebb kertjében. Ma ismét klasszikus új műsört mutatnak be kedvező idő esetén a Bazárkertben, hogy ha az idő nem kedvez, az Edisonban. A pompás új műsor bizonyára óriási tetszést fog kelteni több páratlanul nagyhatású képével, amelyek fényes bohózatokból s drámai jelenetekből állanak állanak. Az új műsört külön is ajánljuk a közönség figyelmébe.

* **Ritka szerencse éri azokat a hölgyeket és urakat, kik bevásárlásaikat Csillér Imre Rákóczi-ut 5. számú üzletében most eszközlük.** A szokatlanul tulhalmozott raktárt igen olcsó árban árusítják el — míg a készlet tart. Ajánlatos ezen bevásárlás azoknak is, kiknek a bevásárlandó cikkek csak a későbbi időkbén van szükségük.

* **Kerti mozgófénykép előadások ingyen.** A kert-utcai »Nemzeti-szálloda« nagy kerthelyiségében esténként mozgófénykép előadásokat tartanak — igen szép, naponként váltakozó műsorról teljesen díjtalanul. Tekintve, hogy az előadások nemcsak szórakoztatók mulatságosak, hanem tanulságosok is, érthető, hogy a kert rendezés zsufolásig megtelik. Állandóan frissen csapolt kőbányai sörről, tisztán kezelt borokról, kitűnő magyar konyháról, jó cigányról és pontos kiszolgálásról az előnyösen ismert vendéglős gondoskodik.

* **Gyógyszertár a Félizfűrdőben.** A Félizfűrdő fejlődésében jelentős esemény történt. Megnyitott Kovács Béla gyógyszertára a fűrdőben. A Félizfűrdő ezzel is újabb lépéssel haladt arra, hogy a közönség igényeit minden tekintetben kielégítse. A gyógyszertár tekintettel a fűrdő nagy látogatottságára, egyike lesz a legforgalmasabb patikának.

* **MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütőanyagok és tea-sütőanyag kapható. Telefon 395.**

* **Legdivatosabb nemez és szalma kalapok három koronától kezdve REICHARD áruházában kaphatók.**

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Igazság. A Góth pár és Szerémi Zoltán második vendégfőllépte.

Szerda: Igazság. A Góth pár és Szerémi Zoltán harmadik vendégfőllépte.

Csütörtök délután: Tanítónő; este Gül Baba Károlyi Leona ünneplése.

Péntek: A zárda csillaga Váradi Aladár operettje.

Szombat: A zárda csillaga Váradi Aladár operettje.

Vasárnap délután: Szabinók elrablása; este Megváltás felé szociális dráma.

Az igazság.

»Nem azért szeretünk valakit mert tökéletes, hanem azért, mert olyan, amilyen.« Ez a Fitch Clyde darabjának az igazsága, amelyet egy hazugságtengeren át vezet elő. Hősnője állandóan és következetesen hazudik, kicsiben és nagyban egyaránt. Mikor aztán egyszer igazat mond, akkor nem hisznek neki. Pedig akkor a becsületéről van szó s aki nem hisz, az a férje. No de a végén elsimulnak a hullámok, győz az igazság és a szerelem, amely maga is egy nagy igazság.

Az estének kiváló érdekességet kölcsönözött a Góth-pár vendégszereplése. Voltaképpen az az impresszió, hogy a darabot csak Góthék számára volt érdemes lefordítani és pedig az első és második felvonás kedvéért. A szokásos hazugot, aki még tévedésből sem mond igazat, pompás természetességgel játszotta Góthné. A II. felvonás végén a telefonjelzést a legszebbek közé tartozik, aminőket Nagyváradon láttunk. E két felvonásban van a darab ereje és a Góthék természetes játékának legnagyobb hatása. Szerémi Zoltán, a harmadik vendégművész kevéssé hálás szerepben éppen az obligát udvariassági tapsot kapta meg. Az itteniek közül T. Pogány Janka, Hevesi Mariska és Gusztai és Bereghi járultak hozzá az est sikeréhez, mely anyagilag — meleg lévén! — kissé közepeesen ütött be.

TÁVIRATOK.

A bankbizottság ülése.

Budapest, május 25. A Pester Lloyd szombat reggeli számában azt a hírt kolportálta, hogy a bankbizottság csak majd ősszel fog összeülni s csak akkor fog majd megtörténni a bankszakértők meghallgatása. Ezt a bizottság elnöke, Batthyány gróf nyomban megcáfolta, sőt, mint budapesti tudósítónk távirata jelenti, a bankbizottság már e hét

végén ülést tart, amikor a bankszakértők előadják referációjukat.

Földrengés.

Keoskemét, máj. 25. Tegnapi nagy földrengés rázkódtatta meg a várost, mely délelőtt két percig, délután is ugyanannyi ideig tartott. A lakosság egy része épp templomban volt, ahonnan ijedten menekültek ki az emberek. Több ház nagyon megrongálódott s mintegy 80—100 ház kéményi összedőlt. Emberéletben azonban nem esett kár.

Kegyelmez a cár.

Odessa, május 25. A cár az orosz népszövetség ama tagjainak, kik az októberi zsidóüldözésekben résztvettek és akiket ezért elítéltek, a szövetség elnökének közbenjárására kegyelmet adott.

Négyszeres halálítélet.

Pétervár, május 25. A katonai törvényszék ma fejezte be a forradalmi szocialista szervezett 11 tagja elleni vizsgálatot. A vádlottak által elkövetett gyilkos merényletek, valamint több meghiusított merénylet miatt a törvényszék hármukat kötél általi halálra, négyet kényszermunkára, hátmat Szibériába való telepítésre ítélte, egyet pedig felmentett.

Igazságszolgáltatás.

A bál után . . .

Szomorú tapasztalatra ébredt a múlt év júliusában Jungér Sámuel margittai órási, a Bordonos község aranyifjusága által rendezett »elite« bál mámorából. Az »utile cum dulce miscere« szép elvét megvalósítandó egy fióráráktárral kikarikázott Bordonosra, hogy ott a falu »Don Juan«-jait valódi finom nickel, vagy esetleg nikkelezett órákkal a kultura zászlója alá édesgesse, azonban eltérve eredeti programjától, a malacbanda első fülhasogató talp alá valójának a hangjára csapott, papot és vásárt feledve vigan rakta a táncot a »Bodonosi Venus«-okkal.

Egyszerre balsejtelemtől, amely — sajnos, nagyon is reális alapokon nyugodott — üzve a biciklijéhez siet, amelyen az órákat tartalmazó ládika volt s a következő pillanatban szomoruan tapasztalta, hogy »szétfeszült sokak reménye a bál után!« Az óráknak hült helye volt. Az ismeretlenség jótékony fátyla aól a csendőrség még akkor éjjel nap, azaz holdfényre hozta az órák pártfogdosóját Vaczlavek István és Kovács János személyében, akiknek a vallomása után aztán az eltűnt ékszerek nagyobb részét megtalálták Oczelák István, Oczelák József, Dimitrán János, Dimitrán László, Tölcsér Péter és Kovács Józsefné ugyanottani lakosoknál.

A nagyvárad kir. törvényszék büntető bírósága a tegnapi nap folyamán ítélkezett a honi óraipar ingyenjegyes pártfogói fölött. A tárgyalást Millye Gyula elnök vezette, mellette Ember Géza és Petróczy Zoltán szavazóbírák működtek. A közzéad képviselőtében dr. Szolnok Jenő ügyész szerepelt, a védelmet Tölcsér Péter érdekében Böszörményi Géza látta el.

A teljes beismerésben levő vádlottak kihallgatása után a tanuvallomásokra került a sor, amelyek alapján a kir. ügyész Tölcsér Péter ellen elejtette az orgazdaság vádját, mert beigazolódott, hogy a nála illetőleg a szállásadó

néjánál, Kovács Józsefnél talált órát lelte s fiatalságánál fogva nem birt annyi belátással, hogy a talált tárgy elrejtésének a következményeit megfontolhatta volna.

A perbeszéd után a kir. törvényszék Vaczlavek Istvánt lopás büntette miatt 7 havi börtönnel, Kovács Jánost mint tettestársat 3 hónapi fogházzal, Oczdék Jánost és Józsefet valamint Dimitrán Lászlót 14—14 napi, Kovács Józsefnek pedig 2 napi elzárásra ítélte orgazdaság vétsége miatt.

Dimitrán János nem jelent meg, ezért a kir. törvényszék elrendelte az elővezetését s fölötte külön tárgyaláson fogtak ítélni. Az ítéletben az összes vádlottak megnyugodtak Kovácsné kivételével, aki főlebbezett, mert mint indokolásában kissé túlmérszen kijelentette, »olyan ártatlan, mint a Jézus.«

A dánosi rablógyilkosság. A dánosi bűnpör védői közül tegnap délelőtt dr Hets Géza, Lutugya védője és dr Bakonyi Pál, Bauer védője terjesztette elő a védelmet. Tegnap valamennyi védő sorra került s abban az esetben, ha az ügyész holnap replikázik, a verdikt csütörtök estére, az ítélet pedig péntek délre várható.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Itta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(63)

V.

— Nemde, bácsi, nem kellett volna oly hamar megbocsájtanom? — suttogá Zinka, a tábornok szigorú pillantása által megfélemlítve és lehajtá fejcskékjét.

Sempály egy türelmetlen mozdulattal szavába vágott.

— De Zinka távollétét észrevették, jól tudja, mily gonosz a világ! — kiáltá a tábornok ingerülten, annélkül, hogy a helyzet érzékeny voltát tekintetbe vette volna.

— Tulajdonképen, — mormogá elgondolkozva, — kedvem volna Zinkával egyenesen a bálterembe lépni s néhány hozzám különösen közel álló jó emberemnek eljegyzésemet bejelenteni.

A következő pillanatban már mást gondolt...

— Nem tehetem, — kiáltá izgatottan, — fájdalom nem tehetem. Még arra is kérlek, Zinka, hogy egyelőre otthon se szólj még eljegyzésünkről.

— Siessen Zinka, — szót a tábornok szárazon, kocsim a piazzán vár. Ha nem csalódom, egy kis ajtó itt a szabadba vezet. Itt is van. Több tanu előtt azt fogom mondani édes anyjának, hogy rosszul lévén, még a füzértánc előtt Lady Juliával haza kocsizott.

Miután Zinka a tábornok régi meghitt kocsisával a palazzató felé robozott volna, a hátra maradt két férfi szembenézett egymással.

— Hallatlan! — kiáltá a tábornok ingerülten.

Erre Sempály telfortyant.

— Gondoljon rólam akármi rosszat akar, de Zinkát soha, a kétes gyanu egy árnyával se érintse. Jól tudja, ha az ördögnek keresztet tartanak arca elé, hatalma megtörik!

Anélkül, hogy csak egy válaszára is mel-

tatta volna, a tábornok elhaladt Sempály mellett és visszatért a táncterembe.

Még annyi időt is talált, hogy a kertbe nyíló boudoir-ajtót belülről bezárja.

A táncteremben a bárónő sietett feléje.

— Hol van Zinka? Nem látta Zinkát?

A tábornok a legnagyobb hidegvérrel felel:

— Zinka eleste után rosszul érezvén magát — már régen haza ment Lady Julia Ellis kíséretében. — Ezt igen hangosan és francia nyelven mondta, hogy a körülállók közül minél többen mngérthessék.

— Igazán, engem is értesíthettek volna, — zsémbelt a báróné.

— Kerestük is, báróné, de tájdalom. nem birtuk meglelni, — válaszolt a tábornok.

Másnap reggel, hallatlan korai órában, felkereste Lady Julia Ellist, hogy a lefelyt éj tükáiba beavassa, nehogy akaratlanul az általa terjesztett hírt megcáfolja. Miután ő maga kísérte volt kocsijához Lady Juliát, minden látszott lenni. Ambár a kedves asszonynak ép oly nehezére esett a hazugság, mint a tábornoknak, mégis késnek nyilatkozott cselének támogatására. Ezalatt egyre ismételtette:

— Szegény leány! Remélem, minden jóra fog fordulni.

VI.

»Kedves Zinka, édes, bájos kis menyasszonyom!«

»Ma éjjel megérkezett fivérem. Utban van Ausztrália felé s szerencsére csak pár napig marad. De addig, amíg itt marad, nagy nélkülözést kell magamra rónom, mert alig foglak láthatni, miután eljegyzésünket még sejteni sem szabad.

Elmondjam-e a száraz nyomorult okot, mely boldogságunk elrejtésére kényszerít? Ezen utolsó, kintelt hetek alatt, tisztán csak azért, hogy az ólomnehéz időt öljem, igen magasan és mindig szerencsétlenül játszottam s ehhez mérten adósságba keveredtem. Mint mindig, úgy bátyám most is fizetni fog, amíg a helyzet normális marad. Azonban... irni effélékről nem igen lehet. A viláért se bidd, hogy szűkkörü nézetei veled szemben befolyásolhatnának, ha látszólag azoknak alárendelem is magamat. Szükségtelemnek tartom haragját éppen most kihívni. Amint hajóra szállt, eljegyzésünknek mi sem állja többé útját. Rögtön összekelhetünk. A fait accompli ellen mitsem tehet többé és ki fog békülni vele. Ha valamiképp szerit ejthetem, ma este hozzátok jövök a palazzatóba, egy csókért és egy nyájas szóért vigasztalásképen. Addig is határozott hallgatásodat kérve, maradok

végtelenül szerető hived
N. S.»

E levelet Zinka rögtön a bál utáni nap regg-lén vette, midőn a szokottnál későbbben, a lábbadozók mohó étvágyával, egyedül reggelizett szobájában. Elhalványult. Szemei haragosan vilámlottak Hidegségét, elhanyagoltatását írta — a kicsinyes gyöngöseség, az erkölcsi gyávaság, melynek bizonyítéka volt levele, a ny. moréltásig lealjasítá őt szemeiben. Ugy érezte, mintha Sempály egész lényegét valami bántó világosság egyszerre kellő világításban tüntetné fel; mintha nem is őt, de valaki egészen mást szeretett volna eddig. Az a Sempály, akit ő szeretett, egy büszke ifju isten volt, ki megengedhette magának, ha az esetleg éppen úgy hozta magával, hogy fényes magaslatáról leszállva, egy szerény fiatal leánynak, kire nézve elegendő boldogság már az is, hogy általa szeretett — megtörje szívét; — de az nem volt egy ideges, jellemtelen játékos a ki mindenféle apró tettetésre fanyalodik, abbéli félelmében, hogy bátyja haragjával szembe kelljen szállania! Zinka magánkívül volt. Egész büszkesége. — mely az utolsó időben, fájdalom — kabultan szunnavadnt, — felébredt. Azonnal írásztalához sietve, a következő sorokat vette papírra:

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 25.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.08
Buza apr. 1908	— — —	09.95
Rozs apr.	— — —	10.02
Zab apr.	— — —	91.11
Tengeri máj. 1903.	— — —	7.32

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 25.

Osztrák hitelrészvény	— —	626.25
Magyar hitelrészvény	— —	734.75
Leszámitoló bank	— —	403.—
Rimamurányi	— —	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	— —	644.50
Közuti vasut	— —	528.50
Városi villamos vasut	— —	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. május 25.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	92.—
Magyar koronajáradék	— —	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	95.—
Magyar nyereséj sorsjegy kölcsön	— —	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	— —	140.—
Osztrák járadék papírban	— —	91.57
Osztrák járadék ezüstben	— —	96.50
Osztrák járadék aranyban	— —	113.75
Osztrák korona járadék	— —	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	— —	1780.—
Osztrák hitelbank-részvény	— —	260.73
Osztrák magyar államvasuti részvény	— —	69550
Magyar hitelbank-részvény	— —	633.50

Az érmihályfalvai vásár. A kereskedelmi miniszter tegnap értesítette az alispánt, hogy az Ermihályfalván május 28-ára eső hetivásár napját tekintettel az ünnepre, május 27 re helyezte át. Ugyisint megengedte azt is, hogy június 8 helyett június 17-én tartsanak vásárt.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Góthné Kertész Ella, Góth Sándor és Szerémy Zoltán a Vigszínház művészeinek második vendégfelléptével.

Szigligeti-színház.

Nagyvárad, 1908. május 26 án.

Ujdonság itt másodszor.

Az igazság.

Szinjáték 4 felvonásban.

Személyek:

Warder	— — —	Góth Sándor
Warderné	— — —	G. Kert sz Ella
Lindon	— — —	Bereghy Sándor
Lindonné	— — —	Hevessy Mariska
Roland	— — —	Szerémy Zoltán.
Fraser Laura	— — —	Hevessy Gu ztika
Crespignyné	— — —	T. Pogány Janka
Inas	— — —	Ács Mihály
Portás	— — —	Fröss S.
Szolga	— — —	Fekete Ferenc

5580—908. sz. — 4396—908. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán nyert megbízás folytán az alábbi munkálatok munkálatok vállalata adása céljából a f. évi június hó 9-én a városház bizottsági termében d. e. 10 órakor nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

1. A várad-váraljai fiu és leány iskolának tervszerinti kibővítése, — az előirányzati összeg 16583 kor. 22 fill.

1. A Széles és Uri-utca sarkán levő fiu iskolának terv szerinti kibővítése. — előirányzati összeg 18590 kor 19 f.

3. A bűdös árok rendezése céljából szükséges földalatti beton csatorna elkészítése a vonatkozó terv szerinti, — az előirányzati összeg: 25900 kor.

4. az iskolák építése június hó 15-én megkezdendő s 908. szeptember hó 1-re befejezendő, — csatorna építési munkálatok legkésőbb június hó 1-ig megkezdendő és 1908. október 1-ig befejezendők.

Bánatpénzül az előirányzati összeg 5 százaléka teendő le. — A bánatpénzt az ajánlathoz csatoln nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolatai csatolandó az ajánlathoz, A bánatpénz kézpénzben, vagy óvadékképes érték papirokban tehető le.

Ajánlatok csak írásban alulirott küldöttségi elnök kezéhez 1908. június hó 9-ik napjának d. e. 10 órájáig adhatók be. — Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított és pocséttal lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. — A borítékban megjelölendő az a munkálat, melyre az ajánlat vonatkozik.

A fenti vállalatokra vonatkozó feltételek, költségvetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kiteni köteles, hogy jelen hirdetmény, az árlejtési feltételeket költségvetéseket és terveket ösméri és azokat magára nézne kötelezőknek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok és magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező.

Az 1, 2, és 3 pont alatt felsorolt munkálatok csak egy-egy fővállalatnak adatnak ki, miért is egyes munka nemekre tett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés megtörténik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Azon pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon keresk. és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatunk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott áraara tekintet nélkül szabadon választhasson esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1908. május hó 22-én.

Komlóssy József,
jog és gazdasági tanácsnok, mint az
árverési küldöttség elnöke.

Nyaraltatás.

A nagy érdemű közönség b. figyelmébe ajánlom, hogy **szőrmeáruikat és a téli öltönyöket nyaraltatás végett csakis szakmabeli egyéneknek méltóztassanak elhelyezni — hol kívánatra bármikor felmutatható legyen.**

Nagy raktárom és üzletem a tűz ellen **biztosítva van**, azért is kérem a nagyérdemű közönség szives bizalmát.

Nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlom, hogy a nyaralást csakis szücs-höz adják, mert csak az tudja gondját viselni.

Mély tisztelettel

Zimányi András,

képesített szücsmester.

NAGYVÁRADON.

Színház-utca 4 szám. Adorján-palota. 197

Magyar királyi államvasutak.

99186—908. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a jövő 1909. évben esetle 1909—1911 szükséges kisebb értékű fém és vasnemű anyagok szállításának biztosítását óhajtván, eziránt pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb jövő évi június hó 17-ik déli 12 óráig betérjesztendők, a bánatpénz pedig folyó évi június hó 16-án déli 12 óráig beüldenező.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek valamint a mennyiségeket feltüntető kimutatások, ugyszintén a különleges szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrassy ut 73.) megtekinthetők.

Budapest, 1908. május havában.

Az igazgatóság.

Magyar királyi államvasutak Budapest-Jobbparti Üzletvezetőség

18574—1908. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Győr állomására levő pályavendéglő bérletére az 1908. évi október hó 1-től számítandó 5 évi időtartamra, azaz 1913. évi szeptember hó 30-ikáig leendő bérbeadása iránt ezennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk.

Az 1 korona bélyeggel és »Ajánlat a magyar kir. államvasutak Győr állomásán levő vendéglői üzletnek bérbevételére az 18574. számhoz« felirattal ellátott, borítékba zárt és lepecsételt, nem különben a kellő okmányokkal (erkölcsi és vagyoni bizonyítvány, iparendély, honossági igazolvány stb.) felszerelt ajánlatok 1908. évi június hó 15-ének déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség titkári hivatalhoz (Budapest, Kerepesi-ut 3. szám) posta útján téríti vevény mellett nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 1000, azaz egyezer korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas érték-papirokban nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1908. június 14-ének déli 12 órájáig leteendő.

Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régebbi árfolyam szerinti értékben, de legfeljebb csak névértékben fognak számíttatni.

A vendéglő bérletére vonatkozó egyéb felvilágosítások ezen üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (Budapest, Kerepesi-ut 3. szám, I. emelet, 30. ajtó) vagy a győri és szabadkai forgalmi főnökségnél a hivatalos órák alatt megszereshetők. Az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a pályázati feltételeket ismerik és azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül — tekintet nélkül a felajánlott bérre szabadon választhasson.

Tájékoztatásul még megjegyezzük, hogy az I. és II. osztályú étterem, valamint a vendéglősnek átadandó lakás és konyha világításáról illetve fűtéséről a bérlet saját költségén tartozik gondoskodni, a III. osztályú étterem fűtési és világítási költségét azonban felerészben a vasut viseli.

Budapest, május hó 13.

Az üzletvezetőség.

FIGYELEM!

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy egy helybeli előkelő kereskedőtől sikerült vennem: szövet, lüster, selyem, angol ruha vászon, zefir damaszt és vászon árukat és azt

a Haász Manó-féle árukkal együtt

Zöldfa-utcán, a Zöldfa-kávaházzal szemben elárusítom.

Tisztelettel

Szabó Jenő.

Függönyök, szőnyegek, stork és ágygarnitúrák.

**Áruraktáram összes cikkeit mélyen
leszállított áruk mellett árusítom.**

Helyiségek kiadók.

Helyiségek kiadók.

Tessék az áruk valódiságáról meggyőződni.

Czillér Imre, Rákóczi-ut 5.

257

Stern Jakab

első nagyváradai villanyerőre berendezett réz és harang-
öntődéje, épület, díszbádós és vízvezeték felszerelő.
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.
Városl és vidéki telefon 194.

Készít ércárut, gépfelszereléseket, fém és
sárgaréz nyersöntvények, bármilyen csen-

gök, harangok, szivattyúk, fecskendők, víz- és gőz-
vezetékekhez szükségeltető sárgaréz és fémmunkákat,
mindennemű épület és díszműbádós munkákat, víz-
vezetési berendezéseket. Saját találmányu és a m.
kir József-műegyetem által engedélyezett ACETYLEN
fejlesztő készülékimmel felszerelék városok, kasté-
lyok, szállodák, vendéglők és magánlakásokat.
Költségvetést bármely szakra díjmentesen eszközölk.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű
zenekedvelő közönséget, hogy a Szent Já-
nos-utcai 1. sz. alatt levő raktárban
nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK
és
PIANINOK

eladásra, hangversenyre, estélyekre egy-
szintén

havi bérletre igen olcsó árban
számítva. — A nagyérdemű közönség
pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özr. Mustó Jánosné.

Pável-utca 27. sz. a.
ujjonnan épülő házban több

5, 4, 3 szobás lakás

a novemberi negyedre
kiadó.

Minden lakás parkettezve, villamos
világ tással s a szükséges mellék helyiségeken
feltül előszoba, fürdőszoba és cselédszobával
van ellátva.

Felvilágosítást ad a délutáni órákban:

Dr Mihely Lajos,
ügyvéd.

253

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye.
Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége.
Kitűnő egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely.
Telefon. Naponta pompás **eigányzene**. A vendéglős
saját te mést, **kitűnő boraival, finom Dreher**
sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha.
A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berende-
zett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a
közönség figyelmébe.

Elsőrangú új cukrászdát nyitottam!

Telefon 806.

Telefon 806.

Rákóczi út 9. sz. Szövetkezeti üzlet mellett.

Hogy több felől említett tisztelt vevőimnek és a vi-
déki közönség b. óhajainak eleget tehessek üzletem
a mai kor igényeinek megfelelően berendeztem. —
Reggeli és oszonna kávé, esok'adé és finom
Luxus sütemények kávéhoz. Fagyalt jeges-
kávé hideg kávé. Finom friss különlegességek
megrendeléseket mindenkor elfogadok 1 kor.
tejszínes tortákat mesés kivitelű Kugler sü-
teményeket.

Valamint külföldi tapasztalataim a n. é. közönség
b. pártfogásába ajánlom. kiváló tisztelettel

KOVÁCS JÁNOS,
cukrászati specialista.

FŐ-ÜZLET: Rákóczi-ut 9. FIÓK-ÜZLETEK: Szent
Janos-utca 38. és Rákóczi-ut és Sztaroveszky-
utca sarkán, ifj. Popper József házában. ::
helyi és m. telefon 120. 225

Nyomatott a Szent László-nyomdában, Nagyváradon.

BETON VÁLLALKOZÓ

szíves figyelmébe ajánlom a T. K. építész és
építető uraknak, hogy vállalkozom egyszerű mun-
káktól legdiszesebb kivitelig, úgymint Terrázó,
vasbeton, cement, burkolatok. Rendelésre készí-
tek márványutántzat, szokli vagy kör és függő
lépcsőket, úgy Rabic falhoz gipsztáblák készítését
cementből. Fürdőkád, vízmedencék és földalatti
csatornák levezetését lelkiismeretesen és jutányo-
san készítek. Kész betoncsöveket eladásra tartok
10 és 15-ös 20-as 30-as belméretekben. A nagy-
érdemű közönséget értesítem, hogy levélbeni fel-
szólításra úgy vidéken, mint helyben készséggel
megjelenek. Becses pártfogásukat kérve,

kiváló tisztelettel. 259

BODÓ SÁNDOR cementező-mester
Nagyváradon, Vitéz-u. 18. sz.

Friedländer I. Izsó

angol uri-divat szabó

NAGYVÁRAD, Szent János-utca 14.

Értesítem az igen tisztelt vevőimet
és a nagyérdemű közönséget, hogy a
tavaszi és nyári idényre a ruha-
szövet különlegességeim megérkeztek
és azokból állandóan nagy raktárt tar-
tok. Kívánatra mintákat házhoz küldök

Angol, skót és belföldi különlegességek.

Pontos kiszolgálás. — Modern szabás.

Izléses munka.